

N·C·KOH

伦理学辞典

23.11.13

伦理学辞典

(苏)伊·谢·康 主编

王荫庭 周纪兰 译
赵 可 邱 濂

王荫庭 李先焜 赵 可 校

甘肃人民出版社

伦理学辞典

(苏) 伊·谢·康 主编

王荫庭 周纪兰 译
赵可 邝濂 译

王荫庭 李先焜 赵可校

甘肃人民出版社出版

(兰州第一新村51号)

甘肃省新华书店发行 兰州新华印刷厂印刷

开本787×1092毫米1/32 插页5 印张17.75 字数365,000

1983年2月第1版 1983年2月第1次印刷

印数：1—35,075

书号：2096.38 定价：2.38元

СЛОВАРЬ ПО ЭТИКЕ

Под редакцией

И.С. КОНА

Издание третье

издательство
политической
литературы

москва · 1975

责任编辑：刘廷寿
装帧设计：吴 帧

译 者 说 明

多年以来，由于极“左”思潮的影响，特别是林彪、“四人帮”的严重破坏，伦理学在我国一直是遭到冷遇的。三中全会以来，我国各族人民紧密团结在党中央周围，为把我国逐步建设成为现代化的、高度民主的、高度文明的社会主义强国而努力，这就要求在建设高度物质文明的同时，还必须建设高度的社会主义精神文明。伦理学也就顺乎潮流地得到了新生，成为伦理工作者热情关注的对象。随着“五讲”、“四美”活动的开展，广大群众和干部更加迫切地想要了解马克思主义伦理学这门学科的基本内容。本书就是为了适应这一需要而翻译出版的。

本辞典中译本的编排仍以俄文字母为序。为了一般读者查阅方便，我们在书后按汉字笔划顺序另编了一个辞目索引。

各条目释文中提及的名词，本辞典立有专条的，一律排成**黑体**，以资识别。

释文中所引马克思、恩格斯、列宁的言论，绝大部分都查对了全集中译本的文字，标明了中译本页码。个别几处一时未找到出处，则自行译出。

本书译校工作是在周辅成先生关怀、支持和指导下进行的，甘肃省社会科学院对本书译校工作也给予了大力支持，我们谨表敬意和谢忱！

2555/3222

参加译校的人员和他们分担的任务如下：

从“阿伯拉尔”条到“真理与道德”条由赵可译出；

从“加里宁”条到“风尚”条由周纪兰译出；

从“生活方式”条到“意识”条由邱濂译出；

从“自觉性”条到“西塞罗”条由周纪兰译出；

从“私有财产的利益”条到“雅斯贝斯”条由王荫庭译出；

从“阿伯拉尔”条到“孟德斯鸠”条由王荫庭校订；

从“道德说教”条到“自尊心”条由赵可校订；

从“自制力”条到“意识”条由王荫庭校订；

从“自觉性”条到“幸福”条由赵可校订；

从“禁忌”条到“功利主义”条由李先焜校订；

从“宗教狂热”条到“西塞罗”条由赵可校对。

从“私有财产的利益”条到“雅斯贝斯”条由王荫庭校订。由周纪兰同志组织翻译。

由于译校者水平有限，错误在所难免，祈读者和专家指正，以便再版时改正。

一九八一年九月

目 录

A

АБЕЛЯР(Abelard), Пьер 阿伯拉尔, 比埃尔.....	(1)
АБСОЛЮТИЗМ 绝对主义	(1)
АВГУСТИН(Augustinus), Аврелий 奥古斯丁, 奥略里.....	(3)
АВТОНОМНАЯ ЭТИКА 自律的伦理学.....	(4)
АВТОРИТАРИЗМ 唯权威论.....	(5)
АВТОРИТЕТ 权威.....	(6)
АКСИОЛОТИЧЕСКИЙ ИНТУИТИВИЗМ 价值学的直觉主义.....	(7)
АКСИОЛОГИЯ 价值学.....	(7)
АКТИВНОСТЬ 积极性.....	(9)
АЛЬТРУИЗМ 利他主义.....	(9)
АМОРАЛИЗМ 非道德论.....	(10)
АНТИСФЕН 安底斯泰纳	(11)
АПАТИЯ 淡漠.....	(12)
АППРОБАТИВНЫЕ ТЕОРИИ 赞同论.....	(12)
АРИСТИПп 亚里斯提卜.....	(13)
АРИСТОТЕЛЬ 亚里士多德.....	(14)
АСКЕТИЗМ 禁欲主义.....	(16)
АТАРАКСИЯ 不动心.....	(19)

АФФЕКТИВНО-ВОЛЕВЫЕ ТЕОРИИ
МОРАЛЬНОЙ ЦЕННОСТИ

道德价值的激情意志说 (19)

Б

- БАРТ(BARTH), Карл 巴尔特, 卡尔 (21)
БДИТЕЛЬНОСТЬ РЕВОЛЮЧИОННАЯ
 革命警惕性 (22)
БЕЛИНСКИЙ, В. Г. 别林斯基 (23)
БЕНЕФИЦИАРИЙ 受益者 (25)
БЕНТАМ(Bentham), Иеремия
 边沁, 耶利米 (26)
БЕРГСОН(Bergson), Альбер
 柏格森, 亨利 (27)
БЕРДЯЕВ, Н.А. 别尔嘉也夫 (28)
БЕРЕЖЛИВОСТЬ 节俭 (30)
БЛАГО 财富 (31)
БЛАГОДАРНОСТЬ 感谢 (32)
БЛАГОДЕЯНИЕ 益行(有益的行动) (32)
БЛОГОРОДСТВО 高尚 (33)
БЛАЧНО-СЕМЕЙНАЯ МОРАЛЬ
 婚姻家庭道德 (34)
БУДДИЗМ 佛教 (37)
БУРЖУАЗНАЯ МОРАЛЬ 资产阶级道德 (39)
БУРЖУАЗНАЯ ЭТИКА 资产阶级伦理学 (40)
БЫТА НРАВСТВЕННОСТЬ

日常生活的德行 (43)

B

ВЕЖЛИВОСТЬ 礼貌	(45)
ВЕЛИКОДУШИЕ 宽宏大量	(45)
ВЕРНОСТЬ 忠实	(46)
ВЕРОЛОМСТВО 背信弃义	(47)
ВЗАИМОПОМОЩЬ 互相帮助	(48)
ВИНА(ВИНОВНОСТЬ) 罪过(有罪)	(49)
ВНЕШНЯЯ КУЛЬТУРА 外表文明	(49)
ВОЗДАЯНИЕ 报应	(49)
ВОЛЮНТАРИЗМ 唯意志论	(50)
ВОЛЮТИВНАЯ ЭТИКА 唯意志的伦理学	(51)
ВОСПИТАНИЕ НРАВСТВЕННОЕ 道德教育	(51)
ВСЕСТОРОНЕЕ ЦЕЛОСТНОЕ РАЗВИТИЕ	
ЛИЧНОСТИ 个人全面完整的发展	(53)
ВЫБОР МОРАЛЬНЫЙ 道德选择	(55)
ВЫДЕРЖКА 忍耐	(56)
ВЫСОКОМЕРИЕ 高傲	(57)

Г

ГАРТМАН(Hartmann), Николай 哈特曼, 尼古拉	(58)
ГАРТМАН(Hartmann), Эдуард 哈特曼, 爱德华	(59)

ГЕГЕЛЬ (Hegel), 黑格尔	(60)
ГЕДОНИЗМ 快乐主义	(61)
ГЕЛЬВЕЦИЙ(Helvetius)К.А. 爱尔维修	(63)
ГЕРОИЗМ 英雄主义	(64)
ГЕРЦЕН, А.И. 赫尔岑	(67)
ГОББС(Hobbes), Т. 霍布斯	(69)
ГОЛЬБАХ(Holbach), П.А. 霍尔巴赫	(70)
ГОРДОСТЬ 自豪	(71)
ГРЕХ 罪孽	(72)
ГРОЦИЙ, Г. 格劳秀斯	(72)
ГРУБОСТЬ 粗野	(73)
ГУМАНИЗМ 人道主义	(73)
“ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ” ЭТИКА “人道主义的” 伦理学	(76)

Д

ДЕЙСТВИЕ 举动	(77)
ДЕМАГОГИЯ 盘惑煽动	(78)
ДЕМОКРИТ 德谟克利特	(79)
ДЕОНТОЛОГИЧЕСКИЙ ИНТУИТИВИЗМ 道义学的(义务论的)直觉主义	(80)
ДЕОНТОЛОГИЯ 道义学(义务论)	(80)
ДЕСКРИПТИВНАЯ ЭТИКА 描述的 伦理学	(82)
ДЕТЕРМИНИЗМ 决定论	(82)
ДЕЯНИЕ 行动	(82)

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ 活动	(83)
ДИСЦИПЛИНА 纪律	(84)
ДОБРО 善	(85)
ДОБРОДЕТЕЛЬ 美德	(87)
ДОБРОДЕЯНИЕ 善行	(89)
ДОБРОЛЮБОВ, Н.А. 杜勃罗留波夫	(89)
ДОВЕРИЕ 信任	(90)
ДОГМАТИЗМ 教条主义	(91)
ДОЛГО 义务	(92)
ДОСТОЕВСКИЙ, Ф.М. 陀思妥也夫斯基	(94)
ДОСТОИНСТВО 尊严	(96)
ДРУЖБА 友谊	(98)
ДЬЮИ(Dewey), Дж. 杜威	(100)

3

ЗАВИСТЬ 嫉妒	(101)
ЗАЗНАЙСТВО 自高自大	(102)
ЗАПОВЕДЬ 戒律	(102)
ЗЕНОН 芝诺	(102)
ЗЛО 恶	(103)
ЗЛОДЕЯНИЕ 恶行	(103)
“ЗОЛОТОЕ ПРАВИЛО” “金科玉律”	(103)

И

ИДЕАЛ 理想	(106)
ИДЕЙНОСТЬ 思想性	(110)

ИЕЗУИТЫМ 耶稣会作风	(111)
ИЗМЕНА 背叛	(112)
ИМПЕРАТИВНАЯ ЭТИКА 绝对命令	
的伦理学	(113)
ИНДИВИДУАЛИЗМ 个人主义	(113)
ИНИЦИАТИВА 主动精神	(115)
ИНТЕРЕС 利益	(116)
ИНТЕРЕСА ТЕОРИЯ 利益论	(118)
ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ 国际主义	(119)
ИНТУИТИВИЗМ 直觉主义	(120)
ИРРАЦИОНАЛИЗМ 非理性主义	(122)
ИСКРЕННОСТЬ 诚挚	(123)
ИСКУПЛЕНИЕ 赎罪	(124)
ИСТИНА И НРАВСТВЕННОСТЬ	
真理与道德	(125)

К

КАЛИНИН, М.И. 加里宁	127
КАЛЬВИН(calvin), Ж.加尔文, 让	(128)
КАМЮ, А 卡缪, 亚尔培	(129)
КАНТ(kant), И 康德, 伊曼努尔	(130)
КАРЬЕРИЗМ 升官主义	(132)
КАТЕГОРИИ ЭТИКИ 伦理学范畴	(133)
“КАТЕГОРИЧЕСКИЙ ИМПЕРАТИВ”	
“绝对命令”	(135)
КАУТСКИЙ 考茨基	(136)

КАЧЕСТВА МОРАЛЬНЫЕ 道德品质.....	(137)
КВИЕТИЗМ 无为主义.....	(139)
КЛЕВЕТА 诽谤.....	(140)
КОДЕКС МОРАЛЬНЫЙ 道德法典	(141)
КОЛЛЕКТИВИЗМ 集体主义.....	(142)
КОММУНИСТИЧЕСКАЯ НРАВСТВЕН-	
НОСТЬ 共产主义道德.....	(144)
КОММУНИСТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ	
共产主义教育.....	(148)
КОНСЕКВЕНЦИАЛЬНАЯ ЭТИКА	
注重效果的伦理学.....	(150)
КОНТ(Comte), О. 孔德.....	(151)
“КОНТЕКСТУАЛЬНАЯ ЭТИКА”	
“注重结构的伦理学”	(152)
КОНФЛИКТ МОРАЛЬНЫЙ 道德冲突.....	(153)
КОНФОРМИЗМ 盲从.....	(154)
КОНФУЦИЙ 孔夫子.....	(155)
КОРЫСТОЛЮБИЕ 贪财	(156)
КОСМИЧЕСКОЙ ТЕЛЕОЛОГИИ ЭТИКА	
宇宙目的论的伦理学.....	(156)
КОСНОСТЬ 因循守旧.....	(157)
КРИТЕРИЙ НРАВСТВЕННОСТИ	
道德标准.....	(158)
КРИТИКА И САМОКРИТИКА	
批评和自我批评	(159)
КРОПОТКИН, П.А. 克鲁泡特金	(160)

- КРУПСКАЯ, Н.К. 克鲁普斯卡娅(161)
 КУЛЬТУРА ПОВЕДЕНИЯ 行为文明(162)
 КЬЕРКЕГОР(Rier Regaard), С. 克尔凯郭尔,
 薛伦.....(163)

Л

- ЛАБРЮЙЕР(La Bruyère), Ж.Д.
 拉布鲁耶尔, 让·德.....(165)
 ЛАО-ЦЗЫ 老子.....(166)
 ЛАРОШФУКО(La Rochefocaud), Ф.Д.
 拉罗什弗科.....(167)
 ЛАФАРГ (Lafargue), П. 拉法格, 保尔(167)
 ЛЕГАЛИЗМ 合法主义.....(169)
 ЛЕЙБНИЦ(leibnits), Г.В. 莱布尼茨(169)
 ЛЕНИН, В.И. 列宁(170)
 ЛИБЕРАЛЬНОЕ ХРИСТИАНСТВО
 自由主义基督教.....(174)
 ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ
 语言学分析.....(176)
 ЛИЦЕМЕРИЕ 虚伪.....(176)
 ЛИЧНОСТЬ 个人.....(177)
 ЛИЧНОСТЬ И КОЛЛЕКТИВ 个人与集体.....(178)
 ЛИЧНЫЙ ПРИМЕР 个人的榜样.....(180)
 ЛОГИКА МОРАЛЬНОГО ЯЗЫКА
 道德语言的逻辑.....(181)
 ЛОКК(lokк), Дж. 洛克(181)

ЛУНАЧАРСКИЙ, А. В.	卢那察尔斯基	(182)
ЛЮБОВЬ	爱	(184)
ЛЮТЕР(Luther), М.	路德, 马丁	(186)

M

МАКАРЕНКО, А. С.	马卡连柯	(187)
МАКИАВЕЛИ (Machiavelli), Н.		
马基雅弗利		(189)
МАКИАВЕЛИЗМ	马基雅弗利主义	(190)
МАЛОДУШИЕ	缺乏毅力	(191)
МАНДЕВИЛЬ(Mandeville), Б.	曼德威尔	(192)
МАНЕРЫ	风度	(193)
МАРИТЕН(Maritain), Ж.	马里坦, 雅克	(194)
МАРК(Marcus Aurelius), А.А.	马克	(195)
МАРКС(Marx), К.	马克思, 卡尔	(196)
МАРСЕЛЬ(Marcel), Г.	马赛尔	(200)
МЕЛИОРИЗМ	改善论	(201)
МЕСТЬ	复仇	(202)
МЕТАЭТИКА	元伦理学	(203)
МЕЦЦАНСТВО	市侩	(204)
МИЛЛЬ(Mill), Дж.С.	穆勒	(205)
МОДА	时髦	(206)
МОНТЕНЬ(Montaigne), М.	蒙田, 米舍尔	(208)
МОНТЕСКЬЕ(Montesquieu), Ш.Л.		
孟德斯鸠, 沙利·路易		(209)
МОРАЛИЗИРОВАНИЕ	道德说教	(210)

МОРАЛЬ	道德	(211)
МОРАЛЬ И ИСКУСТВО	道德与艺术	(216)
МОРАЛЬ И НАУКА	道德与科学	(218)
МОРАЛЬ И ПОЛИТИКА	道德与政治	(220)
МОРАЛЬ И ПРАВО	道德与法	(223)
МОРАЛЬ И РЕЛИГИЯ	道德与宗教	(224)
МОРАЛЬНОЙ ДОБРОТЫ ТЕОРИЯ 道德善心论		(226)
МОТИВ	动机	(227)
МУЖЕСТВО	刚毅	(229)
МУР(Moore), Дж.Э.	穆尔, 乔治·爱德华	(230)

H

НАВЫКИ	技巧	(231)
НАМЕРЕНИЕ	意图	(231)
НАМЕРЕНИЕ И ДЕЛА	意图和事情	(232)
НАТУРАЛИЗМ	自然主义	(233)
НЕНАВИСТЬ	仇恨	(235)
НЕОГЕГЕЛЬЯНСТВО	新黑格尔主义	(235)
НЕОПОЗИТИВИЗМ	新实证论	(235)
НЕОПРОТЕСТАНТИЗМ	新基督教	(237)
НЕОТОМИЗМ	新托马斯主义	(239)
НЕОФРЕЙДИЗМ	新弗洛伊德学说	(241)
НИГИЛИЗМ	虚无主义	(243)
НИЦЦЕ, Ф	尼采	(244)
НОРМА	规范	(246)

НОРМАТИВНАЯ ЭТИКА	规范伦理学	(247)
НРАВСТВЕННОГО ЧУВСТВА ТЕОРИИ		
道德的情感理论		(248)
НРАВСТВЕННОЕ БОГОСЛОВИЕ		
道德神学		(249)
НРАВСТВЕННОЕ И ПРЕКРАСНОЕ		
道德和审美		(250)
НРАВСТВЕННОСТЬ		
德行		(250)
НРАВЫ		
风尚		(251)

0

ОБРАЗ ЖИЗНИ	生活方式	(252)
ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ		
社会舆论		(254)
“ОБЩЕСТВЕННЫЙ ДОГОВОР”		
社会契约		(256)
ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКОЕ И КЛАССОВОЕ В		
НРАВСТВЕННОСТИ	德行的全人类性和	
阶级性		(257)
ОБЫЧАЙ	风俗	(260)
ОБЫЧНОЕ ПРАВО		
习惯法		(261)
ОБАЗАННОСТЬ	职责	(261)
ОБЯЗАТЕЛЬСТВО		
约定		(262)
ОДОБРЕНИЕ	赞同	(263)
ОПТИМИЗМ		
乐观主义		(263)
ОСУЖДЕНИЕ		
谴责		(265)
ОТВЕТСТВЕННОСТЬ		
责任心		(266)